

Reykjavík 16.05.2022

Skipulagsstofnun
Sigurður Ásbjörnsson
Borgartúni 7b
105 Reykjavík

Hér með sendist útskrift úr gerðabók skipulagsfulltrúa 13. maí 2022 varðandi eftirfarandi mál.

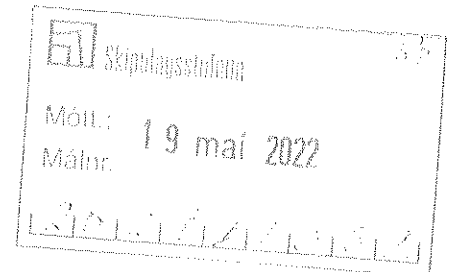
Kjalarnes, Vallá

Á embættisafgreiðslufundi skipulagsfulltrúa 22. apríl 2022 var lagt fram erindi Skipulagsstofnunar, dags. 29. mars 2022, þar sem óskað er eftir umsögn um mat á umhverfisáhrifum vegna framkvæmdar Stjörnueggja hf. sem felst í endurnýjun búnaðar og aukna framleiðslu eggjabús Vallár á Kjalarnesi, samkvæmt umhverfismatsskýrslu Eflu, dags. 24. mars 2022. Óskað er eftir að umsögnin berist eigi síðar en 17. maí 2022. Erindinu var vísað til umsagnar skrifstofu umhverfisgæða, deild náttúru og garða, og er nú lagt fram að nýju. Einnig lögð fram umsögn skipulagsfulltrúa dags. 13. maí 2022.

Umsögn skipulagsfulltrúa dags. 13. maí 2022 samþykkt.

F.h. skipulagsfulltrúa

Þuríður Guðmundsdóttir

Fylgiskjal: umsögn skipulagsfulltrúa dags. 13. maí 2022.

Reykjavík 13. maí 2022

Varðar: Kjalarnes, Vallá, ósk um umsögn um mat á umhverfisáhrifum.

Lagt er fram erindi Skipulagsstofnunar, dags. 29. mars 2022, þar sem óskað er eftir umsögn um mat á umhverfisáhrifum vegna framkvæmdar Stjörnueggja hf. sem felst í endurnýjun búnaðar og aukna framleiðslu eggjabús Vallár á Kjalarnesi, samkvæmt umhverfismatsskýrslu Eflu, dags. 24. mars 2022. Óskað er eftir að umsögnin berist eigi síðar en 17. maí 2022.

Í erindinu fylgdi með umhverfismatsskýrsla varðandi endurnýjun búnaðar og aukna framleiðslugetu eggjabús Vallár á Kjalarnesi. Í útdrætti í skýrslunni kemur fram að verið er að leggja mat á möguleg umhverfisáhrif vegna breytinga á eggjabúi Stjörnueggja að Vallá og fjölgun varpfugla á búinu. Stefnt er að því að byggja verður nýtt eldishús og það útbúið Aviary varpbúnaði. Breytingarnar eru liður í því að uppfylla breytta ESB löggjöf um bættan aðbúnað varpfugla. Með nýjum aðbúnaði verða varpfugla fluttir fyrir í varphúsin og eru þar í aðlögun í 4-5 vikur áður en þeir byrja að verpa. Vegna þessa er þörf á auknum fjölda stæða fyrir fugla. Með Aviary varpbúnaði eykst aðgengilegt svæði fyrir fuglana svo hægt verður að fjölga stæðum fyrir varpfugla úr 50.000 í 95.000. Framleiðslugeta búsis mun að einhverju leiti aukast en þó ekki í hlutfalli við aukinn fjölda stæða. Framkvæmdin sem um ræðir er matsskyld skv. tölulið 1.06 i. *um þauleldi alifugla og svína með að minnsta kosti 85.000 stæði fyrir kjúklinga eða 60.000 fyrir hænur* í 1. viðauka laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021. Umhverfispættirnir sem metnir eru í þessari skýrslu eru lyktarmengun, yfirborðsvatn, grunnvatn og sýkingarhætta. Er það niðurstaða matsins að í heildina litið megi búast við því að umhverfisáhrif af völdum framkvæmdarinnar verði óveruleg.

Skipulagsleg staða

Í gildi er deiliskipulag fyrir Vallá dags. samþ. 28. nóvember 2014 m.s.br. Um er að ræða landbúnaðarsvæði skv. aðalskipulagi og nær skipulagið yfir allt lögbýli Vallár á Kjalarnesi sem er um 36 ha svæði. Skilgreindir eru byggingareitir, hæðir húsa, heimilt byggingarmagn, nýtingarhlutfall o.fl. Ástæða nýbygginga var m.a. til að uppfylla nýjar kröfur löggjafar ESB varðandi aðbúnað varpfugla sem hafa kallað á bættan aðbúnað og hefur því verið ráðist í verulega breytingar á núverandi húsakosti með tilheyrandi framkvæmdum. Kemur fram í deiliskipulaginu að áfram er gert ráð fyrir að bústofn og framleiðsla fyrirtækisins verði sambærileg því sem verið hefur á umliðnum árum, en stofnuninn hefur talið um 50 þ. fugla að meðaltali. Kemur fram í skilmálum eftirfarandi:

Um er að ræða landbúnaðsvæði þar sem ekki stendur til að auka framleiðslu á lörorinni, né munu nýjar byggingar leiða til aukinna umhverfisáhrifa þar sem ekki er fyrirhugað að stækka núverandi starfsemi.

Skipulagsfulltrúi skilaði umsögn dags. 26. ágúst 2020 varðandi tillögu að matsáætlun fyrir Vallá, sambærilegt erindi og nú en umsagnarbeiðni þá kom frá Umhverfisstofnun. Skipulagsfulltrúi óskaði umsagnar Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkur (HER) og þar kom fram að um er að ræða mjög umfangsmikla aukningu og því þarf að huga vel að umhverfisáhrifum fyrir nærliggjandi íbúðarhverfi, sérstaklega loftmengun. Núgildandi deiliskipulag gerir ekki ráð fyrir þessum fjölda alifuglastæða og því þörf á skipulagsbreytingu. Fram kemur í gögnum að fyrirhugað sé að flytja húsdýraáburð frá húsunum til dreifingar að Geldingaá í Leirársveit. HER vill benda á að ef gert er ráð fyrir aukinni dreifingu á húsdýraáburði á landi Vallár þarf að gera grein fyrir lyktaáhrifum í Grundarhverfi. Eins þarf að gæta þess að dreifing á húsdýraáburði ógni ekki öryggi vatnsbólsins við Vallá. Þar sem húsdýraáburður er ekki geymdur í hauggeymslu heldur í gámum þarf að mati HER að skilgreina sérstakt gámasvæði í skipulagi þar sem slíkum geymslugámum verður komið fyrir. HER gerir ekki frekari athugasemdir en áskilur sér rétt til frekari athugasemda á síðari stigum.

Landbúnaðarstefna fyrir Kjalarnes

Fyrir nokkrum árum var stofnaður starfshópur allra flokka í borgarstjórn, auk sérfræðinga innan Umhverfis- og skipulagssviðis, um að útæfra landbúnaðarstefnu fyrir Kjalarnesið þar sem markmið og tilgangur hópsins væri að að móta frekari stefnu um landbúnað og landnýtingu á Kjalarnesi á grundvelli stefnu gildandi aðalskipulags um landbúnaðarsvæði og almennrar stefnu um þróun Kjalarnes. Matvælaframleiðsla á svæðinu er í auknum mæli bundin við þauleldi, þar sem gæði viðkomandi landbúnaðarlands nýtast takmarkað. Starfsleyfis skyld svína- og kjúklingabú eru á Móum, Vallá, Melavöllum, Brautarholti, Saltvík og Sætúni, og sláturhús í Saltvík. Breyttar áherslur í landbúnaði, með auknu vægi lífrænnar ræktunar og beinni tengslum framleiðenda og neytenda, getur skapað ný tækifæri í matvælaframleiðslu á Kjalarnesi. Þar nýtur Kjalarnesið nálægðar við stærsta þéttbýlissvæði landsins, þar sem eftirspurn eftir lífrænt vottuðum afurðum beint frá býli eykst sífellt.“ Markmiðið er að setja skýrari ákvæði um ræktun og matvælaframleiðslu á landbúnaðarsvæðum og ákveðnari reglur um þá matvælaframleiðslu sem er starfsleyfis skyld. Leiðarljósið er að efla landbúnað sem nýtir gæði landsins til ræktunar og matvælaframleiðslu.

Útbúin hafa verið drög að skýrslu starfshópsins og kynnt m.a. í Skipulagsráði en ekki hefur verið fullkláruð niðurstaða hópsins. Viðfangsefni starfshópsins og verkefnið fólust í því að rýna og eftir atvikum endurmeta stefnu aðalskipulagsins um landbúnað og landnýtingu á Kjalarnesi. Einnig hefur þurft að rýna núverandi laga- og reglugerðarumhverfi um landbúnað, m.a. um starfsleyfis skyldan landbúnað og þauleldi.

Tillögur starfshópsins láu fyrir í drögum og m.a. varðandi þauleldisbúskap sbr. og er stundaður á Vallá. Þar voru ræddar útfærslur m.a. að setja mögulega ákveðnar takmarkanir á þauleldi og skilgreina nánar landbúnaðarsvæði á Kjalarnesi eftir því hvernig gæði landsins eru nýtt til búrekstrar. Setja ætti mögulega skorður við því mikla landi sem fer undir þauleldi enda hefur það að einhverju leyti óbein áhrif á nærliggjandi svæði. Mögulegar aðgerðir væri m.a. ekki yrði heimilt að stofna til þauleldisbúskapar á öðrum jörðum eða lögbýlum en þeim sem þegar hafa útgefið starfsleyfi í dag, og að skilgreina mögulega slík svæði sem iðnaðarsvæði (sem myndi kalla á breytingu á aðalskipulagi Reykjavíkur), ef umfang framleiðslu eru komin yfir ákveðin mörk. Með mögulegri AR breytingu þá yrði gerður greinarmunur á landbúnaðarsvæðum eftir eðli búrekstrar og hvernig staðbundin gæði lands eru nýtt. Landbúnaðarsvæðum verði skipt í tvo meginflokka, þ.e. hefðbundinn landbúnað og þauleldi.

L1. Hefðbundinn landbúnaður. Þar sem ábúandi heldur búfé og ræktar land og matvæla- eða fóðurframleiðsla byggir á staðbundnum landgæðum, með sjálfbæra landnýtingu að leiðarljósi. Almennar heimildir um mannvirkjagerð og uppbyggingu á landbúnaðarsvæðum gilda á þessu svæði.

L2. Þauleldi. Svæði innan bújarða sem nýtt er til umfangsmikils búfjárhalds og matvælaframleiðslu sem ekki byggir á staðundinni ræktun lands og öðrum landgæðum. Búskapur sem fellur undir skilgreiningu þauleldis er einvörðungu heimill á landbúnaðarsvæðum. Við afmörkun L2 yrði mögulega miðað við núverandi umfang þauleldis, samþykktu stækkun í deiliskipulagi og eðlilegt svigrúm til þróunar. Almenn t verði þó miðað við að afmarka L2 þröngt og tryggja að þauleldisbúum fjölgi ekki og/eða verði eingöngu bundin við núverandi svæði.

Ákveðið hefur verið að nýta ofangreind drög fyrir Landbúnaðarstefnuna inn í endurskoðun á aðalskipulagi á Kjalarnesinu og opnu svæðum/ útmörkin utan vaxtarmarka. Aðalskipulag borgarinnar er aldrei endanlegt og mikilvægt að endurskoða það eftir því sem forsendur breytast og þörf er á vegna breyttra ytri aðstæðna. Fyrr á árinu var staðfest endurskoðun á aðalskipulaginu (AR2040) en megin viðfangsefni endurskoðunar snéri að íbúðarbyggð og blandaðri byggð innan skilgreindra vaxtarmarka borgarinnar, sbr. einnig svæðisskipulag höfuðborgarsvæðisins 2040. Varðandi fyrrnefnda endurskoðun á Kjalarnesinu þá er stefnt að því að kynna verklýsingu á þessu ári og verður það auglýst sérstaklega.

Niðurstaða

Í umhverfismatskýrslunni kemur fram að fyrirhugað er aukning á framleiðslu á Vallá, úr 50.000 í 95.000 fugla. Í deiliskipulagi fyrir Vallá þá er gert ráð fyrir að bústofn og framleiðsa sé um 50 þ. fuglar að meðaltali og tekið skýrt fram í skilmálum skipulagsins að á umræddu landbúnaðarsvæði standi ekki til að auka framleiðslu á jörðinni. Nokkuð ljóst er þar af leiðandi að umrædd aukning á framleiðslu er ekki í samræmi við gildandi deiliskipulag. Sækja þarf því um deiliskipulagsbreytingu verði haldið áfram með þær fyrirátlanir að auka framleiðslu á jörðinni. Samtal þarf að eiga við Umhverfis- og skipulagssvið, skipulagsfulltrúa og Heilbrigðiseftirlitið um útfærslurnar. Í framhaldi af því þyrfti síðan að ákveða hvort heimila ætti að auglýsa slíkar tillögur, slíkt er ekki ákveðið núna.

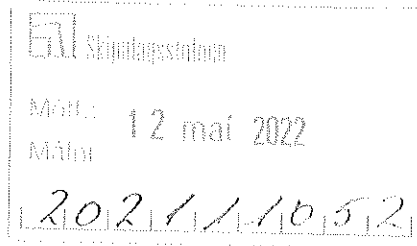
Niðurstaða umhverfismatsins er að áhrif séu óveruleg fyrir umhverfisþættina; lyktarmengun, yfirborðsvatn og grunnvatn og sýkingarhættu. Ekki eru gerðar athugasemdir við niðurstöður matsins en bent á að gera þurfi ráð fyrir vöktun á lyktarmengun og eins hefur ekki verið fjallað um mögulega rykmengun sem sömuleiðis væri æskilegt að vakta.

Hafa þarf í huga fyrrnefnd drög að landbúnaðarstefna fyrir Kjalarnesið sem hafa verið unnin og búið að vísa inn í endurskoðun varðandi ákvæði aðalskipulagsins á Kjalarnesi og opnum svæðum utan vaxtarmarka, og ákvarðanir sem á eftir að taka hvort farið verði í frekari skilgreiningar og breytingar á aðalskipulagi. Mikilvægt er því að ræða í því samhengi óskir sem þessar um framleiðsluaukningu þegar mögulegar skipulagsbreytingar koma til meðferðar, umræðu og útfærslu. Hins vegar má álykta að ef heimila ætti aukningu á framleiðslu á Kjalarnesi þá ætti slíkt að vera á jörðum þar sem þauleldi er stundað í dag. Það gæti þó kallað á að breyta þyrfti aðalskipulagi og skilgreina svæðið á annan hátt er gert er í dag.

f.h umhverfis- og skipulagssviðs, skipulagsfulltrúa,
/Björn I. Edvardsson.

Skipulagsstofnun
b.t. Sigurður Ásbjörnsson
sigurdur.asbjornsson@skipulag.is
skipulag@skipulag.is
Laugavegi 166
150 Reykjavík

Hvalfjarðarsveit
Innrímél 3
301 Akranes
Sími 433 8500
Kt. 630606-1950

12. maí 2022

2203065

Umsögn um umhverfismatsskýrslu vegna endurnýjunar búnaðar og aukna framleiðslugetu eggjabús Vallár á Kjalarnesi.

Á 159. fundi umhverfis-, skipulags- og náttúruverndarnefndar Hvalfjarðarsveitar þann 4.5.2022 var gerð eftirfarandi bókun:

Erindi frá Skipulagsstofnun, sem fer fram á að umsagnaraðilar veiti umsögn um mat á umhverfisáhrifum þessarar framkvæmdar: Endurnýjun búnaðar og aukin framleiðslugeta eggjabús Vallár á Kjalarnesi í Reykjavík.

Umsagnaraðilar skulu gefa álit sitt í samræmi við 16. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Í umsögn skal koma fram hvort umsagnaraðili hafi athugasemdir við umfjöllun í umhverfismatsskýrslu út frá starfssviði sínu, svo sem um gögn sem byggt er á, úrvinnslu gagna, mat á vægi og eðli umhverfisáhrifa eða framsetningu umhverfismatsskýrslu. Einnig, ef á skortir, hvaða atriðum umsagnaraðili telur að gera þurfi frekari skil eða hafa sérstaklega í huga við leyfisveitingar, svo sem varðandi mótvægisaðgerðir og vöktun. Leyfisveitendur skulu í umsögn sinni gera grein fyrir þeim leyfum sem eru á starfssviði þeirra og framkvæmdin er háð.

Umsögn óskast send Skipulagsstofnun í síðasta lagi 17. maí 2022.

Umhverfis-, skipulags- og náttúruverndarnefnd leggur til við sveitarstjórn að samþykkja umsögn nefndarinnar um umhverfismatsskýrslu vegna endurnýjunar búnaðar og aukna framleiðslugetu eggjabús Vallár á Kjalarnesi.

Umsögn umhverfis-, skipulags- og náttúruverndarnefndar:

Erindið: Skipulagsstofnun fer fram á að umsagnaraðilar veiti umsögn um mat á umhverfisáhrifum umræddrar framkvæmdar í samræmi við 16. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Framkvæmdin og eggjaframleiðslan er öll utan Hvalfjarðarsveitar en fyrirtækið hyggst losa sig við hænsnaskít af búinu með því að dreifa honum sem áburði á land Geldingaár í Hvalfjarðarsveit (og á fleiri svæði, en þetta er eina svæðið sem nýtt verður til dreifingar innan Hvalfjarðarsveitar).

Þeir framkvæmdaþættir sem hafa áhrif á umhverfið eru hænsnaskítur og fráveituvatn vegna fjölgunar á fuglum á búinu. Umhverfisþættirnir sem metnir eru í umhverfismatsskýrslunni eru: lyktarmengun, yfirborðsvatn og grunnvatn og sýkingarhætta.

Í gildandi aðalskipulagi Hvalfjarðarsveitar 2008-2020 eru merkt inn þó nokkur vatnsból og brunnsvæði í landi Geldingaár þar sem fyrirhugað er að dreifa hænsnaskít. Stór hluti svæðisins er einnig skilgreindur sem vatnsverndarsvæði. Samkvæmt umræddu skipulagi er dreifingarsvæðið við Geldingaá innan skilgreinds vatnsverndarsvæðis. Við austurjaðar afmarkaðs svæðis er brunnsvæði vatnsbóls við Bugalæk þar sem fyrirhugað er að dreifa hænsnaskít. Hluti afmarkaðs svæðis er einnig innan skilgreinds grannsvæðis vatnsbóls. Þá eru samkvæmt auðlindakorti aðalskipulagsins tilgreind nokkur brunnsvæði til viðbótar bæði innan afmarkaða svæðisins og sunnan við það. Í aðalskipulagi er tekið fram að innan grannsvæðis vatnsbóls skuli áburðarnotkun vera undir ströngu eftirliti.

Vatnsbólin í landi Geldingaár eru nýtt af nærliggjandi bæjum og hafa verið það frá árinu 1964. Jarðfræðilegar aðstæður eru þannig að efsta jarðlagið (þ.e.a.s. undir jarðvegi, þar sem hans nýtur við) er mól, yfirleitt 1-2 metrar að þykkt. Hún er hriplek og tekur vel við öllu yfirborðsvatni. Undir henni er þéttur jökulruðningur sem hleypir vatni illa í gegnum sig. Vatn sem kemur að ofan stoppar því á þessum lagmótum og rennur um mölina sem grunnvatn. Landslagið bendir til þess að grunnvatnsrennsli frá landgræðslusvæðinu (áburðardreifingarsvæðinu) sé til suðurs í átt að vatnsbóli Skipaness. Vera kann að skurðirnir umhverfis mýrina, sem vatnsból er í, hafi einhver áhrif. Það þyrfti að kanna og meta betur. Samkvæmt álitum jarðfræðings sem Hvalfjarðarsveit leitaði til, er lagt til að svæðið sé skoðað með tilliti til þess að mengun sé möguleg frá dreifingarsvæðinu, þar sem dreifing hæsnaskíts liggur ofar í landinu og því getur mengað vatn sigið niður í grunnvatnið sem leiðir að brunnsvæði. Mikilvægt er talið að sérfræðingar á þessu sviði meti hvort hætta sé á mengun.

Um landið rennur samnefnd á, Geldingaá, og hún fellur í Grunnafjörð. Sveitarfélagið áréttar að Grunnafjörður er svokallað Ramsar svæði, sem þýðir að um það gilda ákveðnar reglur sem alþjóðlega mikilvægt votlendi. Þá er óraskað votlendi við suðurjaðar svæðisins, sem nýtur sérstakrar verndar skv. Náttúruverndarlögum og skv. gildandi aðalskipulagi.

Í reglugerð um neysluvatn (nr. 536/2001) segir í 9. gr.: Umhverfis hvert vatnsból skal heilbrigðisnefnd ákvarða vatnsverndarsvæði sem skiptist í brunnsvæði, grannsvæði og fjarsvæði, sbr. reglugerð um varnir gegn mengun vatns. Brunnsvæði skal vera algjörlega friðað fyrir óviðkomandi umferð og framkvæmdum öðrum en þeim sem nauðsynlegar eru vegna vatnsveitunnar. Heilbrigðisnefnd skal, þar sem þörf krefur, krefjast þess að svæðið skuli girt gripa- og mannheldri gríðingu, sem sé minnst 5 metra frá vatnsbóli.

Í umhverfismatsskýrslunni kemur fram að skíturinn sem fellur til á eggjabúinu á Vallá fari í gám og sé fjarlægður þaðan eigi sjaldnar en tvisvar í viku og fluttur að Geldingaá. Einnig kemur fram að þar (á Geldingaá) sé hauggeymsla til geymslu á skít sem rúmar um 120 tonn af skít. Hvalfjarðarsveit óskar eftir nánari upplýsingum um hauggeymsluna á Geldingaá og flutning og flutningsmáta gámanna á milli svæða.

Í reglugerð um varnir gegn mengun vatns af völdum köfnunarefnissambanda frá landbúnaði og öðrum atvinnurekstri (nr. 804/1999) segir í 7. gr. að: Í starfsleyfi fyrir starfsleyfisskylda búfjárframleiðslu skulu vera ákvæði um söfnun, geymslu og dreifingu búfjáráburðar sem taki mið af starfsreglum um góða búskaparhætti.

Í kynningarferlinu varðandi tillögu að matsáætlun, benti Hvalfjarðarsveit á að mikilvægt væri að umfjöllun yrði um lyktarmengun við Geldingaá vegna þess magns af skít sem dreifa á þar ár hvert. Óskar sveitarfélagið eftir rökstuðningi fyrir því hvers vegna það er ekki gert. Í reglugerð um varnir gegn mengun vatns af völdum köfnunarefnissambanda frá landbúnaði og öðrum atvinnurekstri (nr. 804/1999) segir í grein 7.2 að í umsókn um starfsleyfi fyrir starfsleyfisskylda búfjárframleiðslu eigi fyrirtæki að gera ráðstafanir til að draga úr óþægindum m.a. vegna lyktarvandamála vegna geymslu og dreifingar búfjáráburðar.

Búfjáráburður getur verið uppspretta sýkla en í kafla um sýkingarhættu er niðurstaðan sú að sýkingarhætta frá starfseminni sé óveruleg. Í ábendingum sínum um tillögu að matsáætlun, benti Hvalfjarðarsveit á sýkingarhættu og smitleiðir vegna fugla sem dreifing á hæsnaskít gæti haft í för með sér og óskaði eftir því að nánari grein væri gerð fyrir þessum þáttum í frummatsskýrslu.

Hvað varðar dreifingu hæsnaskíts í landi Geldingaár, þarf að sækja um starfsleyfi fyrir henni til Heilbrigðiseftirlits Vesturlands.

Að lokum vill umhverfis-, skipulags- og náttúruverndarnefnd Hvalfjarðarsveitar ítreka áður fram komnar ábendingar um að fenginn verði óháður aðili til að meta hvort hætta sé á að vatnsbólín í nágrenni við dreifingasvæðið mengist. Einnig að ítarlegri grein sé gerð fyrir flutningum á þessu magni af skít, hvernig þeim verði háttað og mögulegum áhrifum á umferð og umferðaröryggi í Hvalfjarðarsveit.

Á 351. fundi sveitarstjórnar Hvalfjarðarsveitar sem haldinn var **10.5.2022** var tekið fyrir mál

Erindi frá Skipulagsstofnun, sem fer fram á að umsagnaraðilar veiti umsögn um mat á umhverfisáhrifum þessarar framkvæmdar: Endurnýjun búnaðar og aukin framleiðslugeta eggjabús Vallár á Kjalarnesi í Reykjavík.

Umsagnaraðilar skulu gefa álit sitt í samræmi við 16. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Í umsögn skal koma fram hvort umsagnaraðili hafi athugasemdir við umfjöllun í umhverfismatsskýrslu út frá starfssviði sínu, svo sem um gögn sem byggt er á, úrvinnslu gagna, mat á vægi og eðli umhverfisáhrifa eða framsetningu umhverfismatsskýrslu. Einnig, ef á skortir, hvaða atriðum umsagnaraðili telur að gera þurfi frekari skil eða hafa sérstaklega í huga við leyfisveitingar, svo sem varðandi mótvægisáðgerðir og vöktun. Leyfisveitendur skulu í umsögn sinni gera grein fyrir þeim leyfum sem eru á starfssviði þeirra og framkvæmdin er háð.

Umsögn óskast send Skipulagsstofnun í síðasta lagi 17. maí 2022.

Oddviti lagði fram eftirfarandi tillögu:

"Sveitarstjórn samþykkir umsögn nefndarinnar um umhverfismatsskýrslu vegna endurnýjunar búnaðar og aukna framleiðslugetu eggjabús Vallár á Kjalarnesi."

Tillagan borin undir atkvæði og samþykkt með 7 atkvæðum.

Það tilkynnist hér með.

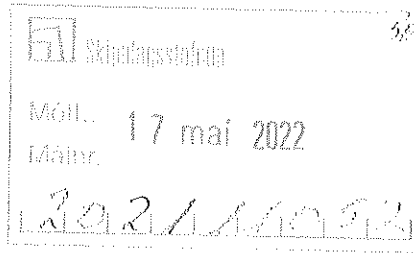
Virðingarfyllst,

Jökull Helgason
Skipulagsfulltrúi Hvalfjarðarsveitar
skipulag@hvalfjardarsveit.is

Reykjavíkurborg
Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur

Skipulagsstofnun
Borgartúni 7b
105 REYKJAVÍK
Ísland

Reykjavík, 16. maí 2022
Tilvísun: 2022050203/25.1.8

Efni: Umsögn Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkur um umhverfismatsskýrslu um endurnýjun búnaðar og aukna framleiðslugetu eggjabús Vallár á Kjalarnesi í Reykjavík

Vísað er til tölvubréfs Skipulagsstofnunar dags. 25. mars 2022 þar sem óskað er umsagnar Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkur (HER) um umhverfismatsskýrslu um endurnýjun búnaðar og aukna framleiðslugetu eggjabús Vallár á Kjalarnesi í Reykjavík. Óskað er eftir að umsagnaraðili á grundvelli starfssviðs síns geri grein fyrir í umsögn hvort hann telji að á fullnægjandi hátt sé gerð grein fyrir fyrirhugaðri framkvæmd og umhverfi, umhverfisáhrifum og mati framkvæmdaraðila á þeim, þörf á að kanna tiltekin atriði frekar, mótvægisáðgerðum og vöktun. Leyfisveitendur skulu í umsögn sinni gera grein fyrir þeim leyfum sem eru á starfssviði þeirra og framkvæmdin er háð. HER hefur farið yfir umhverfismatsskýrsluna og gerir eftirfarandi umsögn.

Fyrirhuguð framkvæmd er ekki leyfisskyld hjá HER. Almennt sé telur HER að vel sé gerð grein fyrir framkvæmdinni, umhverfi hennar og umhverfisáhrifum. Fyrirhugaður búnaður uppfyllir BAT kröfur, farvegur er fyrir úrgang frá búinu og búið er að gera grein fyrir dreifingu lyktarmengunar. HER telur þó að skerpa þurfi á ákveðnum atriðum.

Hvað varðar frárennsli frá húsunum þarf að koma betur fram hvort rotþró anni auknu rennsli. Viðstöðutími í þró þarf að vera nægjanlegur og ef mikið magn af vatni berst inn í einu er hætt á að hann verði of stuttur. Þá er spurning hvort siturbeður sé nógu stór til að taka við auknu frárennsli. Tekið er fram að sótthreinsiefni berist ekki í rotþró, óljóst er hvernig koma á í veg fyrir að hreinsiefni og sótthreinsiefni berist í þróna við þrif.

Í kafla um lyktarmengun er talið að hætt á lyktarmengun geti verið minni en áður vegna bættis búnaðar sem skilar þurrari skít, þrátt fyrir stækkun búnsins. HER bendir á að skólahúsnæði er í um 500 fjarlægð frá húsunum og hafa ber í huga að börn eru viðkvæmari fyrir mengun en fullorðnir. Gerðar hafa verið gerðar rannsóknir á dreifingu mengunar frá þauleldisbúum og mögulegum heilsufarsáhrifum þess að búa í nágrenni stórra alifuglabúa. Að mati HER ætti að fjalla um möguleg heilsufarsáhrif af því að búa í nágrenni alifuglabús af þessari stærð miðað við fyrirliggjandi upplýsingar og rannsóknir.

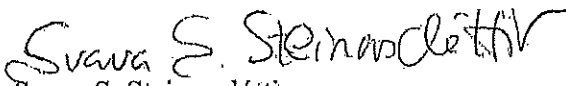

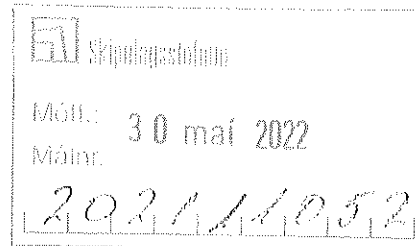
Í kafla um yfirborðsvatn og grunnvatn er talað um að miðað verði við að ekki sé dreift nær en 50 m frá vatni/vatnsföllum og borholum. Að mati HER mætti þessi fjarlægð vera meiri, eins þarf að taka mið af landfræðilegum aðstæðum. Við Geldingaá er fyrirhugað dreifingarsvæði innan grannsvæðis vatnsbóls, en skv. aðalskipulagi á að vera heimilt að dreifa þar undir ströngu eftirliti. Að mati HER er ekki æskilegt að dreifa húsdýraáburði inni á grannsvæði vatnsbóla enda þau svæði afmörkuð til verndar brunnsvæði og skilgreind sem slík þar sem vatn frá þeim getur borist inn á brunnsvæðið og þar með í vatnsból.

Virðingarfyllst
f.h. Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkur

Svava S. Steinarsdóttir
Heilbrigðisfulltrúi

Skipulagsstofnun
Borgartúni 6b
105 Reykjavík

30. maí 2022

Endurnýjun búnaðar og aukin framleiðslugeta eggjabús Vallár á Kjalarnesi. Umhverfismatsskýrsla Umsögn.

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar dagsett 29. mars 2022 þar sem óskað er umsagnar heilbrigðiseftirlitsins um ofangreint mál í samræmi við 16. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana. Í umsögn er óskað eftir að fram komi hvort umsagnaraðili hafi athugasemdir við umfjöllun í umhverfismatsskýrslu út frá starfssviði sínu, svo sem um gögn sem byggt er á, úrvinnslu gagna, mat á vægi og eðli umhverfisáhrifa eða framsetningu umhverfismatsskýrslu. Einnig, ef á skortir, hvaða atriðum umsagnaraðili telur að gera þurfi frekari skil eða hafa sérstaklega í huga við leyfisveitingar, svo sem varðandi mótvægisáðgerðir og vöktun. Leyfisveitendur skulu í umsögn sinni gera grein fyrir þeim leyfum sem eru á starfssviði þeirra og framkvæmdin er háð.

Dreifing á skít við Geldingaá athugasemd við umfjöllun.

Búið er að rækta upp stóran hluta innan reitsins og því er ekki sama næringarefnaþörf og meðan svæðið var allt óuppgrætt. Eftir sem áður er talað um á bls. 16 að skítnum verði dreift á 256 ha. uppgræðslusvæði. Ekki er nægjanlega tekið tillit til þessa í umhverfismatsskýrslunni þ.e. að það er ólík næringarefnaþörf þar sem er engin gróður og þar sem þegar er gróður. Fjalla þarf um hvaða magni er óhætt að dreifa á þessu tiltekna landsvæði, í minnisblaði sem fylgir skýrslunni er vísað til þess að leita þurfi ráðgjafar með það og ljóst sé að 300 ha dugi ekki til framtíðar fyrir uppgefið magn áburðar. Sömuleiðis þarf að spá í hvort líklegt sé að það verði útskolun næringarefna á þessu tiltekna svæði sem gæti haft áhrif á leyfi til dreifingar innan grannsvæða.

Á bls. 6 og bls. 49 er vísað í að dreifing fari fram samkvæmt þeim ákvæðum sem gefin verða í starfsleyfi um takmarkanir innan brunnsvæða... Nú hefur ekkert starfsleyfi verið gefið út og t.d. ekki ljóst hvort bannið nái einungis til brunnsvæða eða mögulega einnig til grannsvæða eins og í samþykkt nr. 555/2015 um vatnsverndarsvæði höfðuðborgarsvæðisins. Þar kemur eftirfarandi fram í 26. gr. „Ræktun og uppgræðsla á grannsvæðum er háð leyfi heilbrigðisnefndar. Þegar sótt er um slíkt leyfi skal leggja fram áætlun um framkvæmdina. Heilbrigðisnefnd setur þau skilyrði fyrir leyfinu sem hún telur eiga við hverju sinni og skal leyfið bundið við tiltekið svæði, árafjölda og framkvæmdaraðila. Í leyfinu skal tekið fram magn og meðferð áburðar og á hvaða tíma ársins dreifing sé heimil. Notkun tilbúins áburðar er eingöngu heimil í undantekningartilvikum.“ Ef þetta er niðurstaðan breytir það ansi miklu um stærð þess lands sem heimilt yrði að dreifa skít á í Geldingaá og ljós að leggja þyrfti til annað dreifingarsvæði. Ekki er fjallað um hvar má og hvar má ekki dreifa lífrænum áburði í reglugerð nr. 536/2001 um neysluvatn eins og segir á bls. 24.

Enn liggur ekki fyrir með óbyggjandi hætti að óleyfisdreifing sem þegar hefur farið fram á Geldingaá hafi ekki neikvæð áhrif á gæði neysluvatns. Sú rannsókn hefur ekki farið fram.

Við skoðun á dreifingarstað sést að skít er komið fyrir á afmörkuðu svæði í opnum haug þáðan sem hann er fluttur áfram til dreifingar. Í umhverfismatsskýrslu er upplýst að skítur sé fluttur í haughús við Geldingaá sem rúmar 120 tonn (bls 33). Undirritaður hefur ekki skoðað umrætt haughús en fyrir liggur að tugir vörubílsfarma af skít er komið í haug á land Geldingaár án leyfis. Þetta svæði er ekki boðlegt til móttöku á skítum vegna aðstöðuleysis. Gera þarf grein fyrir hvernig aðstaða verður byggð upp til að taka á móti svo miklu magni af skít. Kæmi þá til álita að þar væru plön með bundnu yfirborði þar sem afrennsli væri í rotþró eða sambærilega hreinsun.

Magn á skít per fugl

Í skýrslunni er miðað við að magn af skít per fugls sé 40 grömm, æskilegt væri að leggja fram einhver gögn því til stuðnings.

Leyfi

Dreifing á skít er starfsleyfis skyld hjá Heilbrigðiseftirliti Vesturlands í samræmi við reglugerð nr. 550/2018 um losun frá atvinnurekstri mengunarvarnaeftirlit eins og fram kemur og myndi starfsleyfishafi þá sækja um starfsleyfi fyrir móttöku og dreifingu á þessum úrgangi frá búinu. Þannig þarf bæði aðstaða til móttöku og dreifing á skít að uppfylla ákvæði reglugerða. Það lögfræðilegt álitamál hvort iðnaðarframleiðandi af skít geti gefið öðrum aðila skítinn og fríað sig þar með allri ábyrgð af söfnun og dreifingu hans, undirritaður er ekki sannfærður um að svo sé. Starfsleyfi er grenndarkynnt í 4 vikur og geta því hagsmunaaðilar komið á framfæri tillögum að breytingum á starfsleyfinu eða mótmælt því ef við á.

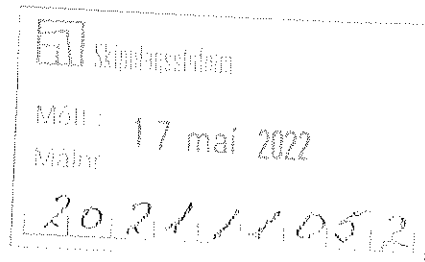
Virðingarfyllst,

Þorsteinn Narfason,
framkvæmdastjóri

Skipulagsstofnun
b.t. Sigurðar Ásbjörnssonar
Borgartúni 7b
105 Reykjavík

Gunnarsholti, 17. maí 2021

Umsagnarbeiðni: Umhverfismatsskýrsla um endurnýjun búnaðar og aukna framleiðslugetu eggjahúss Vallár á Kjalarnesi í Reykjavík

Landgræðslunni barst til umsagnar umhverfismatsskýrsla um endurnýjun búnaðar og aukna framleiðslugetu eggjahúss Vallár á Kjalarnesi í Reykjavík. Landgræðslan hefur kynnt sér tillögurnar og byggir umsögn stofnunarinnar á lögum um landgræðslu nr. 155/2018, einkum er lýtur að því að vernda, endurheimta og bæta þær auðlindir þjóðarinnar sem fólgna eru í gróðri og jarðvegi og tryggja sjálfbæra nýtingu lands.

Landgræðslan lýsir ánægju sinni með að aukin áhersla sé lögð á nýtingu hæsnaskíts til landgræðslu. Þessi áhersla fellur sérlega vel að markmiðum stofnunarinnar og vonandi getur samstarf um þessi mál aukist til framtíðar.

Í umhverfismatsskýrslunni er Landgræðslan nefnd mjög oft og fjallað um samstarf til aukinnar nýtingar. Það verður að taka það fram að engar opinberar áætlanir né samningar liggja fyrir um samstarfið, en Landgræðslan lýsir yfir fullum vilja til þess. Þessu til stuðnings, má geta þess að 20. maí n.k. er ráðgert að fyrsti farmur skíts verði fluttur frá Vallá í Hítardal þar sem hann verður nýttur til uppgæðslu.

Landgræðslan gerir ekki athugasemdir við umhverfismatsskýrslu um endurnýjun búnaðar og aukna framleiðslugetu eggjahúss Vallár á Kjalarnesi í Reykjavík en er reiðubúin til að veita frekari upplýsingar og ráðgjöf um þá þætti er að verksviði hennar snúa, um jarðvegs- og gróðurvernd, uppgæðslu, vernd og endurheimt votlendis, varnir gegn landbroti og sjálfbæra nýtingu lands, sé þess óskað.

Virðingarfyllst,
f. h. Landgræðslunnar

Davíð Arnar Stefánsson,
sérfræðingur

Umsögn Mtvælastofnunar

Til : Skipulagsstofnun - SLS <skipulag@skipulag.is>
Frá : Brigitte Brugger - MAST <brigitte.brugger@mast.is>
CC : Sigurður Ásbjörnsson - SLS <Sigurdur.Asbjornsson@skipulag.is>
Heiti : Umsögn Mtvælastofnunar
Málsnúmer : 202111052
Málsaðili : Stjórnuegg
Skráð dags : 17.05.2022 00:00:00
Höfundur : Brigitte Brugger - MAST
Viðhengi image001.jpg

Góðan daginn

Í bréfi dags. 29.3.2022, óskaði Skipulagsstofnun eftir því að Matvælastofnun gefi umsögn um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar, vegna endurnýjunar á búnaði í varphúsum og aukna framleiðslugetu eggjabús Vallár á Kjalarnesi.

Matvælastofnun gerir tvær athugasemdir við kafla um Samantekt, bls. 5: Þar kemur fram að breytingar séu liður í því að uppfylla breytta ESB löggjöf. Rétt er að íslenskri löggjöf hefur verið breytt, með stoð í lögum nr. 55/2013 um velferð dýra.

Í sama kafla er taflan „Samantekt á helstu umhverfisáhrifum og mótvægisáðgerðum fyrir þessa þætti eru eftirfarandi:“ Í dálki 3 um sýkingarhættu er vísað í reglugerð nr. 135/2015. Hún var fellt úr gildi með gildistöku reglugerðar nr. 88/2022 um velferð alifugla. Á það einnig við um aðrar staðir í skýrslunni þar sem vísað er í rgl. nr. 135/2015, þar á að standa rgl. nr. 88/2022 í staðinn.

Matvælastofnun tók sérstaklega til skoðunar kafla 4.3 um sýkingarhættu þar sem það er innan starfssviðs Matvælastofnunar.

Það er mat Matvælastofnunar að að kaflinn um sýkingarhættu er ófullnægjandi og þar sem lagt er til grundvallar.

Matvælastofnun telur að það þurfi að fara fram mat um sýkingarhættu af sérfróðum aðila.

Um leyfi sem Matvælastofnun gefur út til Stjórnueggj:

Frumframleiðsla eggja er leyfisskyld, með tilvísun í 9. grein laga nr. 93/1995 um matvæli.

Varðandi velferð og aðbúnað dýra, þá er breytt starfssemi úttektarskyld skv. 12. grein laga nr. 55/2013 um velferð dýra og skv. 3. grein í reglugerð nr. 88/2022 um velferð alifugla.

Með kveðju,

Brigitte Brugger

*Sérgreinadýralæknir alifuglasjúkdóma / Senior Veterinary Officer for Poultry
Samhæfing / Coordination*

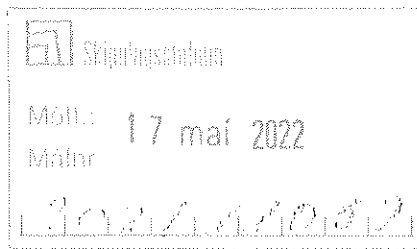
Matvælastofnun / Icelandic Food And Veterinary Authority

Austurvegur 64 – 800 Selfoss – Iceland

Sími/tel: (+354) 530 4800 – Fax : (+354) 530 4801 – www.mast.is

---

Skipulagsstofnun
Borgartún 7b
105 REYKJAVÍK

Garðabær, 17. maí 2022
Málsnúmer: 202203-0061
SS

Efni: Umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um umhverfismatsskýrslu um endurnýjun búnaðar og aukna framleiðslugetu á Vallá á Kjalarnesi í Reykjavík.

Vísað er í tölvubréf frá Skipulagsstofnun dags. 29. mars 2022, þar sem óskað er eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um umhverfismatsskýrslu um endurnýjun búnaðar og aukna framleiðslugetu eggjabús Stjórnueggs hf. á Vallá á Kjalarnesi í Reykjavík.

Náttúrufræðistofnun veitti umsögn um matsáætlun framkvæmdarinnar þann 12. ágúst 2020 og miðað við hlutverk stofnunarinnar og eðli, staðsetningu og umfang framkvæmdarinnar gerði Náttúrufræðistofnun ekki athugasemdir við matsáætlunina.

Náttúrufræðistofnun hefur kynnt sér umhverfismatsskýrsluna. Einungis einn umhverfisþáttur sem er til umfjöllunar varðar fagsvið Náttúrufræðistofnunar en það er áhrif á yfirborðs- og grunnvatn og þá með vísun í möguleg áhrif á lífríki í nágrenni eggjabúsins og áætlaðra dreifingarsvæða hænsnaskíts.

Fráveita frá búinu mun aukast með aukinni framleiðslu. Fráveita berst í rotþró sem er tæmd og því ólíklegt að úrgangur frá henni berist í nánasta umhverfi eggjabúsins og hætta á mengun á grunnvatni og yfirborðsvatni því lítil. Mikilvægt er að vakta framkvæmd fráveitunnar og tryggja að lífræn mengun berist ekki t.d. í sjó í Hofsvík. Þar eru mikilvæg búsvæði fugla og fjörulífvera og er Hofsvík meðal svæða sem Náttúrufræðistofnun hefur tilnefnt á B-hluta náttúruminjaskrár.

Stefnt er að því að hænsnaskítur frá búinu sé fluttur að Geldingaá í Leirársveit, eins og gert hefur verið hingað til, en einnig að dreifa honum í landi Hvítárvalla í Borgarfirði og er það nýr dreifingarstaður. Fram kemur að í landi Geldingaár verður skítinum ekki dreift innan brunnsvæða vatnsverndar eða meðfram ám. Mikilvægt er að mati Náttúrufræðistofnunar að fyrirbyggja að skíturinn valdi lífrænni mengun í ám og lækjum. Fram kemur í umhverfismatsskýrslunni að sótt verði um starfsleyfi og að þar megi gera ráð fyrir takmörkunum varðandi svæði til dreifingar þar sem gerð verði krafa um að fullnægjandi fjarlægð sé haldið á milli svæða sem borið er á og svæða þar sem hætta er á afrennslí í vatn.

Áætluð dreifingarsvæði eru staðsett nálægt viðkvæmum náttúruverndarsvæðum en Geldingaá rennur í Grunnafjörð sem er friðlýst svæði með ríkulegum leirum og miklu fuglalífi. Á Hvítárvöllum er eitt tún innan mikilvæga fuglasvæðisins í Andakíl sem er Ramsarsvæði og friðlýst að hluta m.a. vegna búsvæða blesgæsar á fartíma. Gæta þarf þess vel að lífræn mengun berist ekki í óásættanlegum mæli í vatnsfarvegi á þessum svæðum hvort sem er í náttúrulegar ár eða skurði á tünnum. Eins og fram kemur eru Hvítárvellir nokkuð þekkt flóðasvæði.

Náttúrufræðistofnun gerir ekki frekari athugasemdir við umhverfismatsskýrsluna.

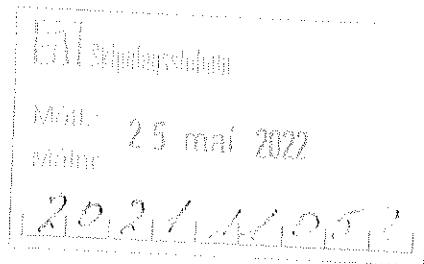
Virðingarfyllst,

Snorri Sigurðsson
Sviðsstjóri náttúruverndarsviðs

Skipulagsstofnun
b.t. Sigurðar Ásbjörnssonar
Borgartúni 7b
105 Reykjavík

Reykjavík, 25. maí 2022
UST202204-036/A.Þ.
08.12.00

Efni: Mat á umhverfisáhrifum - umhverfismatskýrsla – framleiðsluaukning eggjabús - Vallá á Kjalarnesi

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar er barst 29. mars sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um ofangreinda umhverfismatskýrslu.

Starfsemin og breyting á henni er háð starfsleyfi Umhverfisstofnunar skv. lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir. Málshraðaviðmið stofnunarinnar vegna útgáfu starfsleyfa er allt að 240 dagar frá móttöku fullnægjandi umsóknar. Núgildandi starfsleyfi gildir til 15. nóvember 2023.

Umhverfisstofnun veitti umsögn um tillögu að matsáætlun ofangreindar framkvæmdar þann 28. ágúst 2020.¹

Framkvæmdarlýsing

Stjórnuegg hf. (hér eftir nefnt rekstraraðili) áformar að endurnýja búnað og auka framleiðslugetu eggjabús Vallár á Kjalarnesi í Reykjavík. Fyrirhugað er að byggja nýtt eldishús og verður það útbúið Aviary varpbúnaði. Breytingin er liður í því að uppfylla breytta ESB löggjöf um bættan aðbúnað varpfugla. Með nýjum aðbúnaði verða varpfuglar fluttir fyrir í varphúsin og eru þar í aðlögun í 4-5 vikur áður en þeir byrja að verpa. Með nýja búnaðinum eykst aðgengilegt svæði fyrir fuglana svo hægt verður að fjölga stæðum fyrir varpfugla úr 50.000 í 95.000. Að meðaltali verða um 65.000-75.000 verpandi hænur á búinu hverju sinni og 10.000-20.000 yngri fuglar sem ekki hafa hafið varp. Að meðaltali verða tvö eldisrými í hvíld á milli eldislota.

Nýr aðbúnaður verður í samræmi við kröfur um aðbúnað alifugla skv. 24. gr. reglugerðar nr. 135/2015 um velferð alifugla.

Magn hæsnaskíts mun minnka úr 1.825.000 kg/ári í 1.387.000 kg/ári.

Mat á umhverfisáhrifum

Við mat á umhverfisáhrifum skal taka mið af umfangi og eðli framkvæmdar auk staðsetningar og eiginleika hugsanlegra áhrifa framkvæmdar á tiltekna umhverfisþætti. Í umhverfismati ofangreindrar framkvæmdar eru metin áhrif framleiðsluaukningarinnar á lyktarmengun, yfirborðsvatn, grunnvatn og sýkingarhættu.

Niðurstaða umhverfismatsins er að þeir þættir framkvæmdarinnar sem geta haft í för með sér umhverfisáhrif séu hæsnaskítur og fráveituvatn.

Umhverfisstofnun gerir eftirfarandi athugasemdir við umhverfismatskýrslu:

¹ MÁU -Tillaga að matsáætlun - Framleiðsluaukning eggjabús Vallár á Kjalarnesi, 28. ágúst 2020.pdf

Valkostir

Umhverfisstofnun bendir á að í umhverfismatinu er fyrirhuguð framkvæmd ekki borin saman við núllkost.

Auk þess eru einu valkostirnir sem fjallað er um varðandi ráðstöfun hæsnaskíts, þ.e. annars vegar að nýta hann sem áburð og hins vegar að urða hann. Umhverfisstofnun telur þessa valkostagreiðingu heldur rýra og að æskilegt hefði verið að fjalla um ólíka nýtingu hæsnaskítsins, m.a. með tilliti til dreifingarvæða. Eins er í niðurstöðum umhverfismatsins aðeins gerð grein fyrir einum valkosti varðandi framkvæmdina en í henni felst næstum tvöföldun á stæðum fyrir varphæurnar og uppfærsla á varpbúnaði. Umhverfisstofnun telur að gera hefði mátt grein fyrir fleiri valkostum, t.a.m. uppfærslu á búnaði án framleiðsluaukningar, og vísar í umsögn sína um tillögu að matsáætlun þar sem bent var á þetta.

Skipulag

Í umhverfismatsskýrslu kemur fram að skv. núverandi deiliskipulagi er heimilt að halda allt að 50.000 fugla að Vallá. Samhliða vinnu við mat á umhverfisáhrifum hefur verið unnið að breytingu á deiliskipulagi, þar sem leyfilegum fjölda stæða fyrir fugla er breytt úr 50.000 í allt að 95.000 stæði. Umhverfisstofnun bendir á að skv. 1. mgr. 6. gr. laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir skal allur atvinnurekstur sem sótt er um starfsleyfi fyrir vera í samræmi við skipulag. Stofnunin getur því aðeins gefið út starfsleyfi fyrir starfsemi sem samræmist skipulagi.

Umhverfisstofnun vill einnig benda á að í umhverfismatsskýrslu er vísað í aðalskipulag Reykjavíkur 2010-2030 en nýtt aðalskipulag hefur tekið gildi sem gildir til ársins 2040.

Hæsnaskítur

Í umhverfismatsskýrslu segir að Umhverfisstofnun hafi ákveðið að líta svo á að gámarnir á lóð rekstraraðila sem nýttir hafa verið undir skít séu hauggeymslur. Líkt og bent var á í umsögn Umhverfisstofnunar um tillögu að matsáætlun áréttar stofnunin að hún hefur ekki gefið út að fyrirkomulag hauggeymsla á búinu sé fullnægjandi en hauggeymslur skulu vera lokaðar, vandaðar og þéttar til að koma í veg fyrir jarðvegs-, vatns- og lyktarmengun.

Fram kemur að hæsnaskíturinn verði þurrari samanborið við núverandi fyrirkomulag. Rekstraraðili hefur ekki athugað köfnunarefnis-, fosfór- né þurrefnainnihald í skít, né sett fram gögn þar sem það er áætlað fyrir þurra skítinn, heldur miðar við forsendur reiknivélar Landgræðslunnar og Eflu². Þar er gert ráð fyrir að köfnunarefnisinnihald hæsnaskíts sé 2,8%, kjúklingaskíts 3,6% en tilbúins áburðar 25%. Ekki er þó fjallað um þurrefnainnihald skíts í forsendum reiknivélarinnar og Umhverfisstofnun bendir á að ef skíturinn sem muni falla til sé þurrari en Landgræðslan gerir ráð fyrir geti köfnunarefnisstyrkur verið meiri vegna þess. Fram kemur að hægt verði að bera 10 tonn af skít á hektara í einu, þar sem gert er ráð fyrir dreifingu 250 kg N/ha, sem samsvari dreifingu tilbúins áburðar yfir nokkur ár. Umhverfisstofnun bendir á að sbr. reglugerð nr. 804/1999 um varnir gegn mengun vatns af völdum köfnunarefnissambanda frá landbúnaði og öðrum atvinnurekstri er hámark dreifingar 170 kg N/ha/ári, en einnig er kveðið á um þau mörk í núgildandi starfsleyfi rekstraraðila. Miðað við forsendur

---

² Reiknivél um áburð

reiknivélarinnar m.t.t. styrks köfnunarefnis í hæsnaskít er því ekki leyfilegt að setja meira en 6159 kg af skít á hvern hektara á ári miðað við hámarkið 170 kg N/ha/ári.

Fram kemur í umhverfismatsskýrslunni að umhverfislegur ávinningur þess að nýta hæsnaskít sem fellur til á búi Stjörnueggja sem áburð er mikill, sér í lagi ef tekið er tillit til þess að annars þyrfti að urða hann með tilheyrandi losun gróðurhúsalofttegunda. Umhverfisstofnun tekur undir það en leggur áherslu á að taka þarf tillit til dreifingarsvæðanna og því hámarks magni sem dreifa má, sbr. umfjöllun hér að ofan og neðan. Stofnunin bendir á að í starfsleyfi verður gerð krafa um dreifingaráætlun.

Lykt

Í kafla 4.1.4 segir að það megi jafnvel vænta þess að minni lykt berist frá endurnýjuðu búi þrátt fyrir fjölgun varpfugla. Í kafla 4.1.6 er hins vegar fullyrt að þar sem skíturinn sé þurrari verði lyktarmengun minni.

Fram kemur að algengustu vindáttirnar séu austsuðaustan og suðaustan en norðaustan og austnorðaustan áttir séu einnig tíðar. Einnig er vísað í starfsreglur um góða búskaparhætti en þar segir að gripahúsum og haughúsum ætti að velja stað með tilliti til ríkjandi vindátta þannig að sem sjaldnast blási í átt að íbúðabyggð. Umhverfisstofnun bendir á að í austsuðaustan og suðaustan áttum blæs í átt að íbúðabyggð á Kjalarnesi og skóla og leikskóla. Gerð verður krafa í starfsleyfi um hámarkslosun ammoníaks frá húsum, byggt á BAT-niðurstöðum.

Förgun fugla

Förgun fugla og úrgangur sem verður til ef upp kemur sýking á búinu fellur undir verksvið Umhverfisstofnunar. Smitvarnir og sýking fugla fellur hins vegar undir verksvið Matvælastofnunar. Umhverfisstofnun bendir á að í starfsleyfi verður gerð krafa um að rekstraraðili sé með áætlun um förgun fugla og hvað skuli gert við sýktan skít ef upp kemur sýking.

Grunnvatn og yfirborðsvatn

Umhverfisstofnun bendir á lög um stjórn vatnamála nr. 36/2011 og að rekstraraðila beri að sjá til þess að vatnsgæðum nærliggjandi vatnhlota hraki ekki vegna starfseminnar. Meðhöndlun áburðar má ekki valda því að breyting verði á lífríki eða vistfræðilegt ástand vatnshlotanna rýrni samkvæmt reglugerð nr. 535/2011 um flokkun vatnshlota, eiginleika þeirra, álagsgreiningu og vöktun.

Í kafla 4.2.3 í greinargerð kemur fram að ætlunin sé að dreifa hæsnaskít við Geldingaá. Dreifingarsvæðið nær a.m.k. yfir vatnsból við Bugalæk auk þess að vera á jaðrinum við annað brunnsvæði. Auk þess kemur fram í texta að fleiri brunnsvæði séu sunnan við svæðið skv. aðalskipulagi. Allt dreifingarsvæðið við Geldingaá er innan skilgreinds grannsvæðis.

Umhverfisstofnun vekur athygli á að í 13. gr. reglugerðar nr. 796/1999 um varnir gegn mengun vatns eru settar fram skilgreiningar á vatnsverndarsvæðum og þeim kröfum sem um þau eru sett.

Umhverfisstofnun bendir á eftirfarandi:

Brunnsvæði – skal vera algjörlega friðað fyrir óviðkomandi umferð og framkvæmdum öðrum en þeim, sem nauðsynlegar eru vegna vatnsveitunnar. Heilbrigðisnefnd getur, þar sem þörf krefur, krafist þess að svæðið skuli girt mannheldri girðingu, sem sé minnst 5 metra frá vatnsbóli.

Grannsvæði – á þessu svæði skal banna notkun á hættulegum efnum og birgðageymslu slíkra efna. Hér er m.a. átt við olíu, bensín og skyld efni, salt, eiturefni til útrýmingar á skordýrum eða gróðri og önnur efni sem mengað geta grunnvatn, auk efna sem sérstaklega eru tilgreind í reglugerð um neysluvatn. Ekki skal leyfa nýjar byggingar, sumarbústaði eða þess háttar á svæðinu. Vegalagnir, áburðarnotkun og önnur starfsemi innan svæðisins skal vera undir ströngu eftirliti.

Eins og hér kemur fram er bannað að dreifa áburði á og við brunnsvæði, þar af leiðandi þarf að færa dreifingasvæði frá þeim svæðum. Auk þess kemur fram að áburðarnotkun á grannsvæðum skal vera undir ströngu eftirliti. Vatnsbólín eru undir eftirliti viðkomandi heilbrigðisnefndar.

Í starfsreglum um góða búskaparhætti³ kemur enn fremur fram að: *Ekki skal dreifa búfjáráburði nær vatnsbólum, lindum, brunnum eða borholum en 50 m. Ef aðstæður eru á einhvern hátt óhagstæðar getur verið þörf fyrir meiri fjarlægð frá þessum stöðum.*

Tekið skal tillit til eftirfarandi atriða þegar búfjáráburði er dreift á tún eða beitiland, skv. starfsreglum um góða búskaparhætti:

- Dreifa á búfjáráburði á vaxtartíma plantnanna þegar þær þurfa mest á áburði að halda, þ.e.a.s. á vorin og snemmsumars. Dreifing að hausti áður en jörð frýs kemur einnig til greina.
- Varast ber að dreifa búfjáráburði á gegnblauta jörð vegna hættu á útskolun og alls ekki ef yfirborðsvatn, lindir eða borholur eru í nánd.
- Forðast ber að dreifa búfjáráburði á frosna jörð vegna hættu á útskolun. Þetta á einkum við um hallandi land.
- Ekki skal dreifa á þekkt flóðasvæði.
- Ekki skal dreifa á svæði nálægt yfirborðsvatni, lind eða borholu þar sem yfirborðið er mjög þétt í sér (þjappað).
- Forðast ber að dreifa á svæði ef yfirborðsvatn, lindir eða borholur eru í nánd og halli er mikill og/eða jarðvegur er vatnsmettaður.
- Ekki skal dreifa búfjáráburði nær vatnsbólum, lindum, brunnum eða borholum en 50 m. Ef aðstæður eru á einhvern hátt óhagstæðar verið þörf fyrir meiri fjarlægð frá þessum stöðum.
- Forðast ber að dreifa á svæði þar sem jarðvegsdýpt nær ekki 30 sentimetrum og sprungur eru í berggrunninum.
- Forðast ber að dreifa á svæði sem hafa verið kíflægð fyrir skemmri tíma en ári eða ef jarðvegurinn hefur sigið niður í förin eftir eldri kíflægingu.
- Vegna smithættu er óheppilegt að nota búfjáráburð á fljótvaðnar matjurtir sem fara strax í sölu, t.d. blaðsalat.
- Vegna smithættu er ekki ráðlagt að beita búfé á land sem nýbúið er að bera á.

³ <https://ust.is/library/Skrar/utgefnd-efni/Annad/buskarparhaettir.pdf>

Náttúruverndarsvæði

Umhverfisstofnun bendir á að Geldingaá rennur á endanum í Grunnafjörð sem er friðlýstur og á lista yfir vernduð og viðkvæm svæði skv. 25. gr. laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála. Umhverfisstofnun vekur athygli á því að mögulega verður gerð krafa í starfsleyfi um að rekstraraðili vakti Geldingaá með tilliti til áburðargjafar á því svæði.

Umhverfisstofnun bendir auk þess á að tún sem fyrirhugað er að dreift verði á á Hvítárvöllum er innan skilgreinds friðlýsts svæðis við Andakíl. Í umhverfismatsskýrslu segir að svæði sem nær yfir austanverðan ós Hvítár og ósa Andakílsár sé alþjóðlega mikilvægt fyrir blesgæsir á fartíma og álfir í fjaðrafelli og helst til eitt af sex Ramsar-svæðum á Íslandi auk þess að vera skráð sem mikilvægt fuglasvæði. Svæðið nær yfir eitt af þeim tünnum þar sem fyrirhugað er að hæsnaskít verði dreift.⁴ Umhverfisstofnun leggur áherslu á mikilvægi þess búsvæði fugla við Andakíl skerðist ekki og að verndargildi svæðisins rýrni ekki.

Niðurlag

Athugasemdir Umhverfisstofnunar við ofangreinda umhverfismatsskýrslu eru hér dregnar saman í nokkra punkta:

- Valkostagreining umhverfismatsins er rýr og framkvæmdin er ekki borin saman við núllkost.
- Breyta þarf deiliskipulagi áður en starfsleyfi er gefið út. Vísað er í eldra aðalskipulag Reykjavíkur.
- Miðað við reiknivél Landgræðslunnar má dreifa að hámarki 6159 kg af skít á hvern hektara á ári miðað við hámarkið 170 kg N/ha/ári.
- Í starfsleyfi verður gerð krafa um hámarkslosun ammoníaks, byggt á BAT-niðurstöðum.
- Í starfsleyfi verður gerð krafa um að rekstraraðili sé með áætlun um förgun fugla og meðhöndlun sýkts skíts ef upp kemur sýking á búinu.
- Óheimilt er að dreifa áburði á og við brunnsvæði. Áburðarnotkun á grannsvæðum skal vera undir ströngu eftirliti.
- Taka þarf tillit til ýmissa atriða þegar búfjáraþurði er dreift á tún og beitiland skv. starfsreglum um góða búskaparhætti (sjá að ofan).
- Mikilvægt er að friðlýst svæði við Grunnafjörð og Andakíl skerðist ekki vegna starfseminnar.

Virðingarfyllst,

Agnes Þorkelsdóttir
sérfræðingur

Sverrir Aðalsteinn Jónsson
teymisstjóri

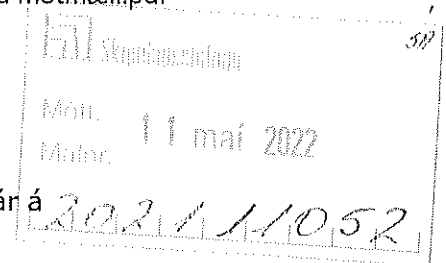
⁴ https://ust.is/library/Skrar/Einstaklingar/Fridlyst-svaedi/Auglysingar/B_nr_338_2011_kort_andakill.pdf

Íris Hlíðkvist Bjarnadóttir - SLS

Frá: ik@kjalarnes.is
Sent: miðvikudagur, 11. maí 2022 18:02
Til: Skipulagsstofnun - SLS; skipulag@reykjavik.is; lif.magneudottir@reykjavik.is; heilbrigðiseftirlit@reykjavik.is; ust@ust.is
Efni: Athugasemd varðandi stækkun á Vallá
Viðhengi: mbl grein verksmiðjubu.pdf; Höfnun 9500 fuglar Hamar hverfi 113 Rvk.pdf; Dutchnew ryk fuglabu.pdf; Duke university Hog farms -web.pdf; rykmengun fra Valla.jpg; grein mbl fra 2001 lyktarmengun.pdf; Vallá mótmæli.pdf

Kjalarnes 11.maí 2022

Efni: Athugasemdir við "Endurnýjun búnaðar og aukin framleiðslugeta Vallár á Kjalarnesi"

Íbúasamtök Kjalarness setja sig **alfarið á móti stækkunar** hænsnabús á Vallá, Kjalarnesi. Ástæðurnar fyrir því eru eftirfarandi:

Árið 2014 ætlaði fyrirtæki í eggjaframleiðslu að setja upp hænsnabú í gömlum svínahúsum að Hamri í Reykjavík, í Úlfarsárdal 113 Reykjavík (sjá meðf. gögn). Fjöldi fugla var 9.500 fuglar í 700 fm byggingu. Ráðuneytið, eftir umsögn Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkur, hafnaði að gefa undanþágu frá fjarlægðarmörkum, sem voru þá við lýði. Rökin voru að útblástur frá hænsnabúum gæti verið hættulegur heilsu manna ef hann er viðvarandi. Útblæstrinum geti einnig fylgt möguleg smithætta.

Það liggja fyrir háskólarannsóknir frá Hollandi (Utrecht) og Bandaríkjum (Duke University) að útblástur frá svona verksmiðjubúum getur verið hættulegur heilsu manna en rannsóknirnar eru byggðar á tölfræði og er fylgni afgerandi milli heilsu fólks og nálægðar við þessi bú. (sjá meðf. gögn)

Í myndbandi sem hægt er að nálgast á youtube.com sem heitir "Neighbour to a pig factory" eru upplýsingar varðandi svona verksmiðjubú í Danmörku. Kemur einnig fram í myndbandinu að Hollendingar eru að veita bændum styrki til að loka verksmiðjubúum sem eru næst nágrönnum. <https://www.youtube.com/watch?v=IDFjQaugVr4>

Fallið hafa þungir dómur hérlendis (Hæstarréttardómur 523/2011) og erlendis þar sem greiddar hafa verið háar skaðabætur vegna mengunar frá svona verksmiðjubúum. Í dómi Hæstarréttar kemur fram að ekki megi blanda saman hefðbundnum landbúnaði og þessum verksmiðjubúskap. Í Hollandi eru veittir styrkir til að loka stórum þauleldisbúum sem eru næst byggð vegna skaðsemi mengunar.

Á Kjalarnesi eru um 35.000 fermetrar af þauleldisbúum (svín, kjúklingar og hænsn) og liggja fyrir hugmyndir um verulegar stækkanir á næstu árum. Vallá er innan 500 metra frá skóla og leikskóla.

Það ætti að vera forgangur að verja heilsu fólks og heimili og þau eiga að njóta alls vafa. Það hefur ekki verið gert á Kjalarnesi enda gríðarleg uppbygging verksmiðjubúa á síðustu árum. Er þessi mengun bara hættuleg öðrum en íbúum á Kjalarnesi?

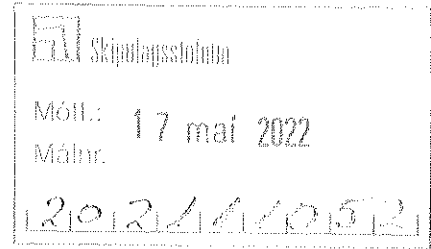
Íbúasamtök Kjalarness óska eftir gögnum sem sýna með afgerandi hætti að útblástur frá

Þessum verksmiðjubúum sé ekki hættulegur heilsu manna. Krafist er að settur verði upp öflugur hreinsibúnaður á öll verksmiðjubú á Kjalarnesi og frekari stækkanir verði stöðvaðar a.m.k. á meðan það er óvissa með þessi mál.

Virðingarfyllt,

F.h. Íbúasamtaka Kjalarness
Formaður: Olga Ellen Þorsteinsdóttir

Til Skipulagsstofnunar
17. maí 2022

Umhverfismatsskýrsla

Athugasemdir

Undirritaður skrifar þetta erindi til Skipulagsstofnunar vegna bréfs sem honum barst, dagsett 19. maí 2021, þar sem farið er yfir athugasemdir vegna tillögu að matsáætlun vegna aukinnar framleiðslugetu eggjabús Vallár. Skjalið ber númerið 201712048. Einnig er brugðist við Umhverfismatsskýrslu dagsetta 24.3.2022.

Undirritaður gerir sér fulla grein fyrir því að umsagnir hans eiga ekki að snúa að skjali 201712048. Hinsvegar koma fram í umsögn Skipulagsstofnunar, tilvísanir í framkvæmdaraðila sem undirritaður getur ekki látið hjá líða að vekja athygli Skipulagsstofnunar á þannig að hægt sé að taka tillit til þess í framhaldi ferlisins og tilliti til Umhverfisskýrslu í heild.

Það er mikilvægt að vekja athygli á breyttum upplýsingum frá framkvæmdaaðila. Í sjöttu málsgrein kaflans *Meðferð hæsnaskíts* (skjal: 201712048) kemur eftirfarandi fram: „Við vinnslu að tillögu að matsáætlun hafi verið reiknað með að daglegt magn skíts frá hverjum fugli væri 100 g. Það er hins vegar ofmat því daglegt magn skíts er um 50 g/fugl.“

Þessi setning er afar undarleg. Í fyrsta lagi kemur þessi staðhæfing framkvæmdaaðila, að 100 g komi frá hverjum fugli, ekki fyrst fram í tillögu að matsáætlun (dagsett: 29.05.2020) heldur í upprunanlegum drögum að tillögu að matsáætlun (dagsett: 30.11.2017). Þetta meinta ofmat á skít hæsnanna hefur því legið fyrir í tvö og hálf ár án þess að framkvæmdaaðili hafi leiðrétt það. Skv. útgáfusögu tillögu að matsáætlun hafa 5 einstaklingar farið yfir þessar staðhæfingar hjá Eflu sem og það væri eðlilegt ef framkvæmdaaðili hafi gert það líka svo hér er um mikla yfirsjón að ræða af hendi skýrsluhöfunda og framkvæmdaaðila. Magn hæsnaskíts með þessum nýju fullyrðingum fer úr 3500 tonnnum í um 1750 tonn. Í Umhverfismatinu sjálfu er svo talað um 40 grömm hæsnaskíts á hænu (lækkun um 20% frá seinustu fullyrðingu og árlegt magn því 1387 tonn). Aldrei er vísað í neina heimild fyrir

breytingunni eða þá upprunanlegu tölunni, 3500 tonnum. Það er þó ekki svo að ég telji að um ofmat sé að ræða heldur að hér sé gríðarlegt vanmat á ferðinni sem ég útlísta hér betur:

1. **Stenst ekki íslensk viðmið:** Í kafla 3.1.1. í tillögu að matsáætlun framkvæmdaraðila er vitnað í starfsreglur um góða búskaparhætti frá ágúst 2002. Tilvitnunin er til þess að benda á magn köfnunarefnis er innan leyfilegra marka útfrá 3500 tonnum af hæsnaskít á 300 hektara lands. Mér þykir tilvitnanir góðar, þær styðja almennt mál hvers og eins svo ég ætla að vitna í sömu heimild, sömu blaðsíðu og framkvæmdaaðili vitnar í til þess að benda á að 100 hænur skíta 6 tonnum á ári (sjá kafla 6.11). 95.000 hænur myndu útfrá heimild sem framkvæmdaaðili notar skíta 5700 tonnum á ári ($95.000/100 \times 6$).

2. **Magn skíts og magn fódurs helst hönd í hönd:** Hæsnaskítur er tæplega tvöfalt það magn sem hæna fær að éta enda er hann að mestu vatn (Wade W. McCall, Hawaii Háskóli²). Hér skal það þó tekið fram að um erlenda heimild er að ræða en niðurstöður hennar, hvað magn varðar, á hæsn samsvarast þó starfsreglum um góða búskaparhætti. Skv. Grænu bókhaldi Stjórnueggja³ er fódurnotkun 3.544 tonn árið 2019. Það er því spurning hvernig hæna getur skitið svo litlu hlutfalli miðað við innbyrgt magn fæðu og vatns. Uppgufun dregur úr vatnsmagni skítsins en hvernig flokkast hann svo þegar honum er keyrt í opnum trukki tugi kílómetra í rigningu?

3. **Fullyrðingar um magn stangast á við opinberar staðhæfingar viðtakanda skíts:** Í viðtali við Morgunblaðið, þann 14. apríl 2020 talar bóndinn á Geldingaá um dreifingu skíts frá Stjórnueggjum⁴. Í greininni er talað um 100 tonn af skít á viku sem gera 5.200 tonn á ári. Hér gæti þó verið að blessaður maðurinn sé stórkarlalegur í fjölmiðlum, flestir eru stórtækari í orði en á borði. Það veur óneitanlega athygli að fullyrt er að stækkun eggjabúsins muni skapa 1387 tonn af skít á ári og að sá sem tekur við og dreifir skítinum segir að hann taki við 100 tonnum af skít á viku nú. Þetta gætu þó verið eðlilegar tölur ef framkvæmdaaðili stæði að dreifingunni þegar ekkert frost

¹ Vefslóð: <https://ust.is/library/Skrar/utgefnd-efni/Annad/buskaparhaettir.pdf>

² Vefslóð: <https://scholarspace.manoa.hawaii.edu/bitstream/10125/7979/1/GHGS-02.pdf>

³ Vefslóð: <https://ust.is/library/sida/atvinnulif/starfsleyfi-og-efirlitsskyrslur/Stjornuegg%20Grænt%20bokhald%202019.pdf>

⁴ Vefslóð: <https://www.mbl.is/frettir/innlent/2020/04/14/dreifir-hundrad-tonnum-af-haensnaskit-i-hverri-viku/> (ekki koma fram gagnstæðar upplýsingar í dagblaðinu sjálfu).

væri í jörðu, en svo er ekki og ekkert bendir til að svo sé þar sem framkvæmdaaðili hefur ekki tekið fram hvernig skítur er geymdur meðan frost er í jörðu sem og aðrir umsagnaraðilar hafa tekið fram að skít dreifing er allan ársins hring.

4. **Fullyrðingar um magn stangast á við flestar heimildir:** Það er auðfundið að erlendar heimildir stangast á við fullyrðingar framkvæmdaaðila. Ég hef farið yfir heimildir frá háskólum í Hawaii, Ohio, Arkansas, Evrópusambandinu og Sameinuðu þjóðunum og hvergi get ég fundið heimild um að hænur skíti svo litlu magni. Til samanburðar þá getum við tekið til hliðsjónar heimild SP en þar er tekið fram að meðaltal skíts eggjahæna er 120 kg á hverja 1000 fugla á dag.⁵ Það þýðir að hver hæna skíti 120 g á dag í stað 40 g. Enn og aftur eru þetta erlendar mælingar, fyrir íslenskar heimildir sjá lið 1.

Hvergi kemur fram í matsáætlun að um einungis þurrefni hænsnaskítsins sé að ræða en gerir það í umhverfisskýrslu. Ef þurrkun skíts er allt í einu forsenda þess að magn skíts sé lítið þá stangast þær gjörsamlega á við lið 3. Í ljósi alls framangreinds er afar mikilvægt að mæling á magni skíts sé gerð af óháðum aðila. Það er ekki traustvekjandi að framkvæmdaaðili og ráðgjafar hans hafi ekki svo mikið sem kannað hvort vatnsból og vatnsverndarsvæði séu undir skít dreifingarsvæðinu (en gögn um vatnsvernd og vatnsból eru vel aðgengileg sem kunnugt er). Ennfremur er vekur það tortyggni að framkvæmdaaðili hefur ákveðið að nota víska þætti úr heimildum, s.s. starfsreglum um góða búskaparhætti, og hunsað aðra, sbr. túlkun hans á skít hænu/dag. Væri vísindalegum vinnubrögðum fylgt þyrfti að sanna annaðhvort það að allir útreikningar heimildinnar eru rangir eða þá að aðeins eitt gildi heimildarinnar sé rangt en hin rétt. Misræmi í upplýsingum um magn skíts frá framleiðslunni í kyntri matsáætlun annars vegar og síðari fullyrðingar í svörum til Skipulagsstofnunar nema 100% og svo meira í umhverfisskýrslu. Slík skekkja í framsetningu á upplýsingum er ekki traustvekjandi. Ljóst er að framkvæmdaaðili þarf að leggja fram trúverðuga útreikninga upp á nýtt. Það gæti vel verið að hænurnar á Vallá séu mjög þen og skíti lítið og ég myndi fagna ef svo sé en ef svo væri þá þyrfti samt að endurreikna efnasamsetningu skítsins þar sem ein forsenda heimildarinnar er breytt og leggja þær niðurstöður fram með skýrum hætti.

Ef Skipulagsstofnun treystir framkvæmdaaðila fyrir þessum mælingum þá fer ég fram á að framkvæmdaaðili útlisti eftirfarandi: Tegund og aldur hænsna, gerð mælitækis, tegund og magn fóðurs og aðferðafræði útreikninga. Ef það er ekki tekið fram þá er engin leið til að

---

⁵ Vefslóð: <http://www.fao.org/3/al718e/al718e00.pdf>

sannreyna niðurstöðurnar annarsstaðar. Sjálfsgöð krafa hlýtur að vera að framkvæmdaaðili og ráðgjafi hans rökstyðji áætlanir sínar og áhrif þeirra með vísindalegum heimildum.

Farið er fram á að Skipulagsstofnun krefjist útskýringa á fullyrðingum framkvæmdaaðila. Í skjali 201712048 er tekið fram orðrétt sem tilvísun í svör framkvæmdaaðila: „Við vinnslu tillögu að matsáætlun hafi verið reiknað með að daglegt magn skíts frá hverjum fugli væri 100g. Það er hins vegar ofmat því daglegt magn skíts er um 50g/fugl. Árlegt magn skíts verður því um helmingi minni en getið er um í tillögu að matsáætlun. **Útreikningar þessir verða uppfærðir í frummatsskýrslu og útskýrt verður hverjar forsendur útreikninga eru.**“ Einu forsendurnar sem nefndar eru í umhverfisskýrslu eru þær að skíturinn sé þurrari, það er aldrei tekið fram vatnsinnihald skíts nú, hve mikið hverfur við uppgufun sem hlutfall af upprunanlegu magni sem aldrei er vísað í heimild fyrir. Forsendurnar eru eingöngu þær að einhver sagði að skíturinn væri þurrari.

Varðandi vatnsból þá skal það tekið fram að það var stofnað 1963 og jarðirnar Lækur, Lyngholt og Skipanes sáu um framkvæmd þess að koma vatni frá vatnsbólunni í Geldingaá til jarðanna sjálfra. Samið var við þáverandi eiganda Geldingaár, Ólaf Hallvarðsson, og í samningi stendur að ef vatnsþörf áður nefndra jarða eykst þá er okkur heimilt að leiða vatn úr nærliggjandi uppsprettu í aðalvatnsæð svo vatnsþörfinni sé fullnægt án endurgjalds. Í umhverfisskýrslu er eingöngu tekið fram að ekki verði dreift 50m frá vatnsbólunni en hér er komið upp lagalegt úrvinnsluatriði þar sem við eigum tilkall til nærliggjandi vatnsæða. Mun Efla skilgreina nærliggjandi vatnsæð sem haldið verði hreinni?

Af erindi mínu má vera ljóst að ég hef áhyggjur af skít dreifingunni. Þó landgræðsla sé mikilvæg til að laga rofið land þá eru til aðrar leiðir til þess. Mér þykir vænt um mitt vatnsból sem forfeður mínir gerðu og mér þykir vænt um lífríki Grunnafjarðar en á báðu byggji ég lífsgæði fjölskyldu minnar á Læk. Taka skal fram í því samhengi að nú eru menn uggandi yfir fuglaflensu og hvernig hún smitast með skít. Hvert fer skíturinn úr búum Stjörnueggja ef upp kemur fuglaflensa? Fer hún á tún við Grunnafjörð þar sem villtir fuglar geta flogið í hann? Það er augljóst að þessi framkvæmd geti haft gríðarleg neikvæð áhrif á fuglalíf og vatnsból og þá þarf að vanda vel til verka til að svo verði ekki. Í ljósi þess að framkvæmdaaðila ljáðist að greina frá vatnsbólum, vatnsverndarsvæði, Ramsarsvæði sem er stutt frá dreifingarsvæði, ljáðist að vísa faglega í heimildir og að lokum að framkvæmdaaðili segist hafa ofmetið magn

skíts á hverja hænu á þeim tímapunkti sem honum er bent á vatnsból, þá hugsa ég til máltækisins: „Sá sem bregst því að undirbúa sig, undirbýr sig til að bregðast.“

Virðingarfyllt

Vilhjálmur Ólafsson, Læk í Leirársveit.